

Sygn. akt I ACa 793/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Dorota Ochalska - Gola</i>
Sędziowie:	<i>SA Małgorzata Stanek</i> <i>SO del. Joanna Walentkiewicz – Witkowska (spr.)</i>
Protokolant:	stażysta Joanna Płoszaj

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2012 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa(...)A/S z siedzibą w R. w Danii

przeciwko **P. D.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 12 kwietnia 2012 r. sygn. akt I C 1387/10

1. oddala apelację;

2. zasądza od P. D. na rzecz (...)A/S z siedzibą w R. w Danii kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 793/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie oznaczonej sygnaturą I C 1387/10 zasądził od pozwanego P. D. na rzecz strony powodowej (...)A/S z siedzibą w R. w Danii kwotę 103.232,83 złote z ustawowymi odsetkami od dnia 14 czerwca 2010 roku oraz kwotę 9.580 złotych tytułem kosztów procesu w tym 3600 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego, a nadto zasądził od pozwanego P. D. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 388,80 złotych tytułem kosztów postępowania .

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych, których najistotniejsze elementy przedstawiają się następująco:

P. D. był współnikiem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Ł., zawiązanej w dniu 5 grudnia 2002 roku pomiędzy P. D., (44 udziały), J. A.(44 udziały) oraz R. M. (12 udziałów). Przedmiotem działalności tej Spółki była uprawa kwiatów i ozdobnych roślin ogrodnich oraz sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin.

E. G.był współnikiem spółki (...)A/S z siedzibą w R. w Danii. E. G. łączyła znajomość ze współnikami (...) Sp. z o.o. w osobach J. A.oraz R. M.. Ze względu na planowany rozwój (...) Sp. z o.o., J. A., R. M. i P. D. zaproponowali E. G., aby(...)A/S włączyła się w inwestycję – w szklarnię powstającą na gruncie pozwanego dla (...) Sp. z o.o. Ustalono, że (...)A/S przekaże P. D. określone środki finansowe, niezbędne do znacznego zwiększenia produkcji szklarniowej.

Ustalono też, że po posadowieniu i uruchomieniu szklarni na należącym do pozwanego gruncie, wniesie on do (...) Sp. z o.o. w formie aportu szklarnię i rozliczy się z pozostałymi współnikami oraz z (...)A/S z przekazanych mu środków. Ponadto w związku z tym, że wniesienie ruchomości w formie aportu wiązało się z podwyższeniem kapitału zakładowego (...) Sp. z o.o., P. D., wnosząc aport, miał objąć wszystkie nowe udziały w podwyższonym kapitale zakładowym, a następnie miał rozliczyć się z przekazanych mu środków poprzez przeniesienie na (...)A/S, J. A.oraz R. M. części udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym (...) Sp. z o.o.

Strony ustaliły również, że w sytuacji, gdyby inwestycja nie powiodła się, pozwany miał zwrócić powodowej Spółce pieniądze.

Nieruchomość położona w Ł. przy ul. (...), na mocy umowy z dnia 8 stycznia 2003 roku została wydzierżawiona przez (...)Sp z o.o. w organizacji od E. i. P. D.. Od tego czasu, Spółka korzystała na zasadzie dzierżawy z nieruchomości, na której posadowiona jest szklarnia.

W okresie od 9 października 2006 roku do 7 marca 2007 roku (...)A/S przekazał P. D. pieniądze w łącznej kwocie 103.232,83 złotych czterema przelewami bankowymi:

- w dniu 9 października 2006 roku – kwota 31.384,04 złotych;
- w dniu 21 grudnia 2006 roku – kwota 30.463,04 złotych;
- w dniu 25 stycznia 2007 roku – kwota 31.209,36 złotych;
- w dniu 7 marca 2007 roku kwota 10.176,39 złotych.

Powyższa kwota miała zostać wykorzystana przez P. D. na znaczne zwiększenie produkcji w szklarni posadowionej na jego gruncie, znajdującym się w Ł. przy ul. (...) – jako wkład P. D. do (...) Sp. z o.o.

P. D. poniósł koszty związane z transportem z Danii do Polski metalowej konstrukcji szklarni, jej montażu na miejscu oraz renowacji uszkodzonych elementów (lata 2004 – 2006).

Dla sfinansowania inwestycji został zaciągnięty przez pozwanego kredyt. Następnie w dniu 14 czerwca 2007 roku (...) Sp. z o.o. przejęła dług, wynikający z umowy kredytu (w 2004 roku wyżej wskazana Spółka nie miała zdolności kredytowej). Zadłużenie z tytułu zaciągniętego kredytu na dzień 19 kwietnia 2010 roku wynosiło 769.680,88 złotych.

W dniu 14 czerwca 2007 roku zostało podpisane przez wszystkich współników (...) Sp. z o.o. oraz w imieniu (...)A/S przez E. G. porozumienie, w którym wskazano, że docelowo współnicy P. D. i J. A.będą mieć po 33 % udziałów, E. G.(...)A/S – 22 % udziałów, zaś R. M. 12 % udziałów w kapitale zakładowym (...) Sp. z o.o. Notatka ta została sporządzona w dniu, w którym współnicy spotkali się w celu podjęcia uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego Spółki.

W dniu 14 czerwca 2007 roku wspólnicy (...) Sp. z o.o. sporządzili protokół NZW, na którym podjęli uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego (...) Sp. z o.o. o kwotę 1.798.000 złotych poprzez utworzenie 3.596 udziałów po 500 złotych każdy.

W tym samym dniu została podjęta również uchwała o zmianie umowy (...) Sp. z o.o. w zakresie zasady reprezentacji oraz o powołaniu reprezentanta (...)A/S w osobie E. G. w skład zarządu (...) Sp. z o.o.

P. D. w dniu 26 czerwca 2007 roku stanął się u notariusza i powołując się na uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego, złożył oświadczenie o objęciu 3.596 nowo utworzonych udziałów, pokrywając je w całości wkładem niepieniężnym w postaci aportu. Pozwany wniósł do spółki w formie aportu ruchomość w postaci szklarni. (wkład niepieniężny w postaci rzeczy ruchomej).

P. D. nie przekazał (...)A/S (oraz wspólnikom (...) Sp. z o.o.) części udziałów w ustalonych w porozumieniu z dnia 14 czerwca 2007 roku proporcjach.

(...)A/S reprezentowana przez E. G., pismem z dnia 12 lutego 2010 roku wypowiedziała P. D. umowy pożyczek m.in. odnoszące się do kwot, objętych niniejszym pozwem i zawartych w dniach, w których kwoty te zostały P. D. przekazane i wezwała pozwanego do przelania tych kwot na swoje konto w terminie 6 tygodni od dnia otrzymania pisma, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. P. D. nie zwrócił (...)A/S kwot dochodzonych niniejszym pozwem

Dążąc do polubownego zakończenia sprawy o zapłatę kwoty 240.275,73 złotych, stanowiącej zwrot udzielonych pożyczek pieniężnych (w tym kwoty dochodzonej niniejszym pozwem), (...)A/S zdecydował się zawezwać P. D. do próby ugodowej. Zawezwanie wpłynęło do Sądu Rejonowego dla (...)w Ł. w dniu 2 marca 2010 roku. W dniu 25 maja 2010 roku odbyło się posiedzenie w sprawie o sygn. akt XIII GCo 91/10, na które P. D. – mimo prawidłowego zawiadomienia o posiedzeniu – nie stanął się. Z protokołu rozprawy wynika, że nie doszło do ugody.

W dniu 19 marca 2011 roku P. D. zaproponował wykonanie planu podziału udziałów, wysyłając do R. M. pismo, wzywające do podjęcia działań w celu uregulowania spraw (...) Sp. z o.o. W piśmie tym prosił R. M. o przekazanie treści pisma E. G. i J. A..

Sąd Okręgowy ustalił nadto, że P. D. wraz z żoną w dniu 29 sierpnia 2008 roku mieli wypadek komunikacyjny, na skutek którego pozwany doznał obrażeń wielonarządowych i leczył się z tego powodu ortopedycznie, neurologicznie i rehabilitacyjnie. W ciągu ostatnich kilku lat wielokrotnie przebywał w szpitalach i nie był w stanie prowadzić spraw (...) Sp. z o.o. Prosił o pomoc w prowadzeniu Spółki wspólników, ale oni nie interesowali się sprawami Spółki.

Sąd I instancji oceniając zgromadzone dowody podał, że stan faktyczny ustalił w oparciu o załączone do akt sprawy dokumenty, w tym także dokumenty, znajdujące się w załączonych aktach Sądu Rejonowego dla (...)w Ł. o sygn. XIII GCo 91/10, a także częściowo zeznania stron złożone na okoliczność przekazywania pozwanemu środków finansowych, wzajemnych ustaleń pomiędzy stronami, wykorzystania przekazanych pozwanemu środków oraz wykonania ustalonych obowiązków, jak również okoliczności związanych z ustaleniami dotyczącymi zawarcia umowy w formie aktu notarialnego. Ustalając stan faktyczny, Sąd wziął również pod uwagę częściowo zeznania świadków: R. M. i E. D. na okoliczność przekazywania przez powoda środków finansowych pozwanemu, wzajemnych ustaleń pomiędzy stronami oraz wspólnikami (...) Sp. z o.o. co do wykorzystania przekazanych pozwanemu środków, rozmów z pozwanym oraz niewykonania przez pozwanego ustalonych obowiązków i braku osiągnięcia celu świadczenia. Jednocześnie Sąd Okręgowy ocenił, że nie były wiarogodne zeznania powoda w części, obejmującej zobowiązanie pozwanego do wniesienia w formie aportu na rzecz (...) Sp. z o.o. nieruchomości, znajdującej się w Ł. przy ul. (...), a także zeznania pozwanego i świadka E. D. w tej części, w której podali, że nie doszło do przepisania udziałów na powodową Spółkę wyłącznie dlatego, że udziałowcy nie chcieli ponieść kosztów aktu notarialnego, związanego z przekazaniem udziałów. Podkreślił, że pozwany w swoich zeznaniach wyraźnie podał, że E. G. miał pieniądze na pokrycie kosztów aktu notarialnego, a pozostali wspólnicy nie mieli wystarczających środków finansowych.

Za niewiarygodne Sąd I instancji uznał także zeznania świadka R. M., w tej części, w której podał, że J. A. na własny koszt kupił szklarnię, rozebrał ją i przetransportował do Polski, a następnie szklarnia ta została posadowiona na gruncie pozwanego - z załączonych do akt faktur wynikało, że wyżej wskazane koszty zostały poniesione przez pozwanego .

Przy tak poczynionych ustaleniach Sąd Okręgowy uznał za bezsporne w tej sprawie przekazanie pozwanemu żądanej kwoty przez powodową spółkę. Za sporne natomiast uznał ustalenia związane z dalszym wykorzystaniem i rozliczeniem się pozwanego wobec strony powodowej z uzyskanych pieniędzy. Zanalizował następnie, że strona powodowa wskazywała różne podstawy roszczenia tj. z tytułu świadczenia nienależnego, bezpodstawnego wzbogacenia i umowy pożyczki. Sąd uznał ostatecznie, że w rozpatrywanym stanie faktycznym winny mieć zastosowanie przepisy dotyczące umowy pożyczki, której istota sprowadza się do czasowego korzystania - na podstawie zgodnych oświadczeń woli stron z określonego przedmiotu, a czas tego korzystania zależy od woli stron. Natomiast głównym obowiązkiem pożyczkobiorcy jest zwrot przedmiotu pożyczki, czyli określonej ilości rzeczy oznaczonych co do gatunku, bądź określonej ilości pieniędzy. Bez zastrzeżenia obowiązku zwrotu nie ma umowy pożyczki. Do essentialia negotii umowy pożyczki nie należy sposób korzystania z przedmiotu pożyczki.

Sąd skonstatował następnie, że strony nie sporządziły pisemnej umowy na okoliczność udzielenia pozwanemu pożyczki pieniężnej i warunków jej rozliczenia, jednakże pozwany nie kwestionował faktu przekazania mu pieniędzy przez powodową Spółkę, jak i obowiązku przeniesienia udziałów spółki (...) na (...)A/S z siedzibą w R. w Danii, co zostało wyraźnie określone w pisemnym porozumieniu z dnia 14 czerwca 2007 roku. Strony ustaliły również, że gdyby inwestycja (zwiększenie produkcji w szklarni) nie powiodła się, to na pozwanym spoczywać będzie obowiązek zwrotu przekazanych mu pieniędzy przez (...)A/S.

Takie ustalenia pozwoliły Sądowi na uznanie, iż strony łączyła umowa pożyczki. O umowie pożyczki świadczyło także pismo powodowej spółki z dnia 12 lutego 2010 roku, w którym wypowiedziała pozwanemu umowy pożyczek i wyznaczyła 6 tygodniowy termin zwrotu, a nadto fakt, że powodowa Spółka zaważwała pozwanego do próby ugodowej wskazując, iż dochodzi od niego roszczenia z tytułu umowy pożyczek. Sąd podkreślił, że brak ustalenia przez strony procesu terminu zwrotu pożyczki nie stanowił przeszkody w zakwalifikowaniu stanu faktycznego jako umowy pożyczki, bowiem jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę .Wypowiedzenie wywołuje ten skutek, że roszczenie o zwrot pożyczki staje się wymagalne.

Ostatecznie Sąd uznał, że pozwany P. D. nie wykonał ustalonych obowiązków tj. nie przekazał powodowej spółce (...)S. udziałów w spółce (...), ani też nie dokonał zwrotu żądanych przez nią kwot pieniężnych w wyznaczonym 6 tygodniowym terminie, czy też po tym terminie.

Pozwany P. D. uznając roszczenie powodowej spółki o zwrot pieniędzy tytułem udzielonych pożyczek jako bezzasadne wskazywał jedynie, iż nie wykonał obowiązku przeniesienia udziałów spółki (...) na spółkę (...)A/S. z uwagi na to, że pozostali wspólnicy spółki (...)nie chcieli ponieść kosztów sporządzenia aktu notarialnego. Przyczyna odmowy przeniesienia udziałów, wskazywana przez pozwanego P. D. została uznana przez Sąd meriti za nierzeczywistą. W ocenie Sądu nie było przeszkód, aby pozwany wykonał swój obowiązek, stanął się u notariusza i uzyskał protokół, w którym stwierdzono by niestawiennictwo powoda i cel stawiennictwa pozwanego.

Nadto pozwany nie wskazywał na jakim poziomie kształtowałyby się te koszty, a więc nie można wykluczyć, iż możliwe byłoby ich pokrycie przez Powodową spółkę.

O odsetkach za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c., zasądzając je od dnia 14 czerwca 2010 roku - tj. zgodnie z żądaniem strony powodowej od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił także podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia -pozwany powoływał się na upływ 3 letniego terminu przedawnienia roszczenia, jako związanego z prowadzoną działalnością

gospodarczą. Sąd nie znalazł podstaw do powiązania faktu udzielenia pożyczki z prowadzeniem działalności gospodarczej, gdyż pożyczka została udzielona przez powodową spółkę pozwanemu jako osobie fizycznej, a poza tym jej cel nie był związany z prowadzeniem działalności gospodarczej, bowiem to pozwany jako osoba fizyczna miał zdecydować na jaki cel ją przeznaczyć.

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zaskarżył w całości pozwany, wnosząc apelację .

Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił :

1. naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, w szczególności: - art. 321 §1 kpc w zw. z art. 187 §1 pkt 1 kpc i art. 193 §3 kpc, polegające na orzeczeniu ponad żądanie, wyrażające się w rozpoznaniu roszczenia pozwu w oparciu o nieprzytoczone w nim okoliczności faktyczne i uwzględnieniu powództwa na podstawie przepisów, dotyczących umowy pożyczki, podczas gdy żądanie pozwu oparte zostało na przepisie art. 410 §2 kc, tj. w sytuacji nieuprawnionej zmiany przedmiotowej powództwa,

- art. 233 §1 kpc w zw. z art. 328 §2 kpc, polegające na dowolnej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności relacji powoda i pozwanego, a nadto niedokonaniu analizy zgromadzonego materiału dowodowego, a w konsekwencji niepoczynieniu ustaleń, co do kwestii najbardziej istotnej - tj. treści zawartej pomiędzy stronami umowy,

- art. 246 kpc w zw. z art. 74 §2 kc polegającą na przeprowadzeniu postępowania dowodowego wbrew zakazowi, wynikającemu z przywołanego przepisu i niewskazaniu przyczyn dla pominięcia tego zakazu

2. naruszenie prawa materialnego:

- art. 720 § 1 kc poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i zasądzenie dochodzonej przez powoda kwoty, jako zwrotu pożyczki, w sytuacji gdy strony nie zawarły umowy takiej treści i brak było podstaw do uznania, że przepisy dotyczące umowy pożyczki mają w niniejszej sprawie zastosowanie,

- art. 118 kc poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe jego zastosowanie, polegające na uznaniu, że roszczenie powódki, jako nie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej nie uległo przedawnieniu, podczas gdy roszczenie to z pewnością miało charakter „gospodarczy”, a ocena tego charakteru dokonana powinna zostać w odniesieniu do powódki, a nie pozwanego.

a nadto :

nierozpoznanie istoty sprawy, polegające na ocenie roszczenia o zwrot pożyczki, podczas gdy sprawa dotyczyła żądania zapłaty na podstawie art. 410 §2 kc, do którego to roszczenia i zarzutów pozwanego w zakresie tego roszczenia Sąd się nie odniósł .

Mając na uwadze powyższe zarzuty, **apelujący wniósł o :**

uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania, ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa oraz skorygowanie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania oraz zasądzenie o powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych .

W uzasadnieniu apelacji, skarżący podniósł w pierwszej kolejności , że Sąd I instancji całkowicie zignorował kwestię zakresu zgłoszonego przez stronę powodową żądania i w konsekwencji w sposób bezprawny zaakceptował dokonaną przez powódkę modyfikację powództwa i orzekł co do przedmiotu, który nie został objęty żądaniem pozwu.

W toku postępowania powód jednoznacznie wskazał w pozwie, że dochodzi zwrotu kwot przekazanych pozwanemu w łącznej kwocie 103.232,83 zł, którą świadczył na rzecz pozwanego w celu uruchomienia produkcji, podwyższenia kapitału zakładowego spółki oraz rozliczenia się z powodem przez przekazanie udziałów w spółce, a które to cele

nie zostały osiągnięte, zatem świadczenie stało się nienależne i zgodnie z przepisem art. 410 § 2 kc uzasadnione jest żądanie zwrotu. W pozwie zawarte zostało nawet stwierdzenie, że „powód nie świadczyłby żadnych kwot na rzecz pozwanego, gdyby nie liczył na otrzymanie części udziałów w spółce”. Zatem, nie tylko powołana w pozwie podstawa prawna roszczenia, ale wszelkie przytoczone okoliczności, określiły przedmiot żądania, jako zwrot nienależnego świadczenia. Jednocześnie powód nie wskazał w toku postępowania, że modyfikuje powództwo, konsekwentnie stał na stanowisku, że popiera żądanie pozwu, ale Sąd może uwzględnić je także w oparciu o przepisy dotyczące umowy pożyczki.

Sposób sformułowania pozwu określił żądanie powoda, nie tylko poprzez odwołanie się do przepisu art. 410 § 2 kc, ale również przez przytoczenie okoliczności faktycznych, które żądanie to uzasadniały. Przesłanki istnienia roszczenia z przepisu art. 720 §1 kc, wykluczają wystąpienie przesłanek z art. 410 § 2 kc. Tym samym zakreslenie okoliczności faktycznych, uzasadniających żądanie pozwu nie obejmowało żądania zwrotu pożyczki, a więc okoliczności faktycznych przyjętych przez Sąd za podstawę rozstrzygnięcia.

Zdaniem strony apelującej Sąd I instancji ani jednym słowem nie odniósł się do najistotniejszej części relacji stron, tj. ich zeznań w przedmiocie dokonanych ustaleń, a dokładnie, czy doszło między nimi do ustalenia, że przekazywane pieniądze stanowią pożyczkę czy też nie. Sąd Okręgowy przeszedł do analizy zawartej umowy pożyczki, wbrew jednoznaczному zakazowi wynikającemu z przepisu art. 246 kpc w zw. z art. 74 § 2 kc. Możliwość ustalenia treści czynności prawnej, co do której ustawa wprowadza wymóg zawarcia jej w formie pisemnej, uzależniona jest od zaistnienia szczególnych okoliczności. Sąd normę przywołanego przepisu całkowicie zignorował, nie powołując w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dlaczego odstąpił od omawianego zakazu dowodowego.

Skarżący nie zgodził się także z dokonaną przez Sąd Okręgowy oceną zarzutu przedawnienia. Zdaniem apelującego nie można mieć wątpliwości, że roszczenie powodowej Spółki było związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. To spółka przekazywała kwoty (niezależnie od tytułu) w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Charakter świadczenia, jako związanego z prowadzoną działalnością gospodarczą, oceniany winien być z punktu widzenia powoda, a nie pozwanego.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył :

Jakkolwiek część zarzutów zawartych w apelacji Sąd Apelacyjny podzielił, to apelacja pozwanego ostatecznie nie zasługiwała na uwzględnienie, a wyrok Sądu I instancji odpowiadał prawu.

Przede wszystkim, mając na uwadze konfigurację podmiotową w procesie, należało rozważyć czy do oceny stosunków między stronami będą miały zastosowanie przepisy polskiego kodeksu cywilnego czy prawo obce.

Zgodnie z przepisem art. 31 § 1 ustawy z dnia 12 listopada 1965 roku prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 46, poz. 290 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w okresie czynienia ustaleń między stronami i przekazywania kwot na rachunek pozwanego czterema przelewami, zobowiązania nie wynikające z czynności prawnej podlegają prawu państwa, w którym nastąpiło zdarzenie będące źródłem zobowiązania. W rozpatrywanych okolicznościach zdarzenia, z których powodowa Spółka wywiodła roszczenia zwrotu pieniędzy miały miejsce na terenie RP i rozpatrywana sprawa podlega prawu polskiemu.

Rozważając w pierwszej kolejności zarzuty naruszenia prawa materialnego Sąd Apelacyjny za bezzasadny uznał zarzut naruszenia przepisu art. 118 k.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji przyjęcie, że roszczenie dochodzone przez stronę powodową nie było związane z działalnością gospodarczą i jako takie nie uległo przedawnieniu. Apelujący wskazywał, że powodowa Spółka przekazywała pozwanemu kwoty w związku z prowadzoną działalnością, niezależnie od tytułu. Jak wynika z wypisu z rejestru, dotyczącego Spółki (...) A/S, celem spółki jest prowadzenie handlu, działalności gospodarczej i wynajmu nieruchomości, inwestowanie, w tym

w akcje i udziały, wspieranie działalności grupy G. oraz prowadzenie takich działań, które wg oceny kierownictwa mają powiązanie z wyżej podanymi celami. Z treści przelewów wynika, że wpłaty zostały dokonane na rzecz P. D., jako osoby fizycznej. Konfiguracja czynności prawnych, niezbędnych do osiągnięcia celu przekazania pieniędzy czyli włączenie się w inwestycję w szklarnię i uzyskanie w przyszłości udziałów w (...) była na tyle długa i skomplikowana, że trudno powiązać dokonane przelewy z działalnością gospodarczą Spółki. Przekazanie pieniędzy obejmowało – w momencie ich dokonywania – inwestycję w prywatne przedsięwzięcie P. D., które dopiero w przyszłości miało skutkować osiągnięciem zamierzonego celu. Wywody Sądu Okręgowego w tym zakresie Sąd Apelacyjny, co do konkluzji podzielił, uznając że ocena braku wpływu terminu przedawnienia dla dochodzenia zwrotu przekazanych kwot była zasadna, bowiem roszczenie powoda nie miało związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Zarzut naruszenia przepisu art. 720 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie dochodzonej przez stronę powodową kwoty, jako zwrotu pożyczki w sytuacji, gdy nie doszło do zawarcia umowy takiej treści, należy rozpatrywać w powiązaniu z zarzutami, dotyczącymi naruszenia przepisów prawa procesowego, w szczególności zarzutem rozpoznania żądań powodowej Spółki w oparciu o nieprzytoczone przez nią okoliczności faktyczne, uwzględnieniu żądania na podstawie przepisów o umowie pożyczki, podczas, gdy żądanie zostało oparte na przepisach o nienależnym świadczeniu.

Sąd Apelacyjny uznał te zarzuty za uzasadnione w części i ostatecznie ocenił – w oparciu o poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, że podstawą dla dochodzenia roszczeń strony powodowej winny być przywołane w pozwie przepisy o nienależnym świadczeniu. To, że zawezwanie do próby ugodowej opiewało na zwrot kwoty 240.275,783 złote, jako pożyczki, a nadto strona powodowa w dniu 12 lutego 2010 roku dokonała wypowiedzenia umowy pożyczki w kwocie 240.275,73 złote nie przesądza jeszcze przyjęcia, że strony istotnie umowę pożyczki zawarły, zwłaszcza że nie były czynione ustalenia jaki był cel przekazania kwoty 137.042,90 złotych, objętej zawezwaniem do próby ugodowej i wypowiedzeniem, a nie dochodzonej w niniejszym procesie.

Apelujący zasadnie wywiódł, że w toku postępowania powód jednoznacznie wskazał w pozwie, że dochodzi zwrotu kwot przekazanych pozwanemu w łącznej kwocie 103.232,83 zł, którą świadczył na rzecz pozwanego w celu uruchomienia produkcji, podwyższenia kapitału zakładowego spółki oraz rozliczenia się z powodem rzez przekazanie udziałów w spółce, a które to cele nie zostały osiągnięte, zatem świadczenie stało się nienależne i zgodnie z przepisem art. 410 § 2 kc uzasadnione jest żądanie zwrotu. W pozwie zawarte zostało nawet stwierdzenie, że „powód nie świadczyłby żadnych kwot na rzecz pozwanego, gdyby nie liczył na otrzymanie części udziałów w spółce”. Zatem, nie tylko powołana w pozwie podstawa prawna roszczenia, ale wszelkie przytoczone okoliczności, określiły przedmiot żądania, jako zwrot nienależnego świadczenia.

Twierdzenie, że świadczenie jest nienależne stanowi przecież twierdzenie o braku istnienia stosunku prawnego, umowy, uzasadniającej żądanie zwrotu. Tym samym istota podstawy faktycznej skonstruowanego przez powoda roszczenia polegała na braku podstawy prawnej świadczenia, wykluczała zatem istnienie umowy.

Przytoczone przez powoda i ustalone przez Sąd meriti okoliczności faktyczne, niezaprzeczone przez pozwanego świadczą o przekazaniu przez powodową Spółkę określonych kwot, wynikających z załączonych do akt przelewów. Z poczynionych ustaleń wynika nadto, że wspólnicy Spółki (...) ze względu na planowany rozwój spółki zaproponowali, aby (...) A/S włączyła się inwestycję – w szklarnię powstającą na prywatnym gruncie małżonków D. dla (...) Spółki z o.o., a po posadowieniu i uruchomieniu szklarni - pozwany zobowiązał się wnieść do (...) Spółki z o.o. aport w postaci szklarni i dokonać rozliczenia z pozostałymi wspólnikami oraz (...) A/S z przekazanych środków pieniężnych. Musiało nastąpić także podwyższenie kapitału zakładowego (...) Sp z o.o., P. D. miał objąć wszystkie nowe udziały w podwyższonym kapitale zakładowym, a następnie rozliczyć się z przekazanych mu środków przez przeniesienie na pozostałych wspólników oraz (...) A/S części udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym. To są okoliczności, wskazujące na cel świadczenia przez powodową Spółkę, które winny stanowić podstawę rozstrzygnięcia. Okoliczności te potwierdza porozumienie z dnia 14 czerwca 2007 roku, powołane przez Sąd Okręgowy, a obejmujące proponowany podział udziałów w przyszłości. Nie ma też sporu co do tego, że pozwany wynikający z porozumienia części udziałów

nigdy nie przekazał (...)A/S., a ocenę okoliczności z tym związanych, dokonaną przez Sąd Okręgowy Sąd Apelacyjny w pełni podzielił.

Tak więc dochodzenie zwrotu przekazanych przez powodową Spółkę kwot winno być rozpatrywane, jak wskazał powód w pozwie, w oparciu o przepisy o nienależnym świadczeniu.

Trudno natomiast zgodzić się z zarzutem rozpoznania roszczenia pozwu w oparciu o nieprzytoczone w nim okoliczności faktyczne i w sytuacji nieuprawnionej zmiany przedmiotowej powództwa .

Istotnie w myśl powołanego w apelacji przepisu art. 321 § 1 kpc Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Wbrew zarzutom apelacji, orzekając w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy tego zakazu nie naruszył. Dokonując kwalifikacji prawnej stosunków między stronami poruszał się w obszarze faktów przytoczonych przez powoda, weryfikowanych w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego. Dokonana odmienna kwalifikacja prawna tych stosunków nie czyni zasadnym podniesionego zarzutu.

W ramach polemiki z argumentami apelującego warto odwołać się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011 roku, wydanego w sprawie II PK 277/10 (Baza LEX 865951), z którego wynika, że przyjęcie przez sąd innej kwalifikacji prawnej dochodzonego żądania, niż wskazana w pozwie nie stanowi naruszenia art. 321§ 1 k.p.c. Ten przepis naruszałby wyrok uwzględniający powództwo na innej podstawie faktycznej, na której powód ani w pozwie, ani w toku postępowania przed sądem I instancji nie opierał swego żądania W wyroku z dnia 21 kwietnia 2010 roku , wydanym w sprawie V CSK 345/09 Sąd Najwyższy podkreślił, że jeżeli z powołanych w pozwie okoliczności faktycznych wynika, że roszczenie jest uzasadnione w całości bądź w części , to należy je w takim zakresie uwzględnić, chociażby powód nie wskazał podstawy prawnej albo przytoczona przez niego okazała się błędna. Rekwalfikacja prawna dopuszczalna jest także, gdy strona zastępowana jest przez profesjonalnego pełnomocnika, w szczególności jeżeli sprawa jest skomplikowana.(Baza LEX 603192) Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 roku wydany w sprawie II CSK 189/09 wskazuje dodatkowo, że przyjęcie przez sąd innej podstawy rozstrzygnięcia niż wskazana przez strony , nie tylko że nie stanowi wyjścia poza granice żądania, wynikające z art. 321 § 1 k.p.c. , ale stanowi zastosowanie niekwestionowanej w procesie cywilnym zasady „da mihi factum dabo tibi ius”. Zasadę dabo tibi ius należy rozumieć jako powinność wydania przez sąd orzeczenia, czyli realizowanie wymierzania sprawiedliwości, a nie jako regułę przesądzającą o wyborze właściwej kwalifikacji zdarzenia w ramach ustawy .(Baza LEX 564981) Wreszcie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2009 roku wydanym w sprawie VCSK 439/08 (Baza LEX 518121)wskazano, że na sądzie orzekającym spoczywa obowiązek dokonania z urzędu subsumpcji pod właściwą normę prawa materialnego roszczenia procesowego powoda. Samo wskazanie alternatywnej podstawy materialnej dochodzonego roszczenia procesowego, bez zmiany żądania i okoliczności faktycznych je uzasadniających nie stanowi przedmiotowej zmiany powództwa w rozumieniu art. 193 k. p. c.

Niezasadny okazał się także zarzut naruszenia przepisu art. 246 k.p.c. w zw. z art. 72 § 2 k.c. poprzez złamanie ograniczeń dowodowych, wynikających z powołanych przepisów. Dochodząc do wniosku, że strony łączyła umowa pożyczki, Sąd Okręgowy był uprawniony do dopuszczenia dowodu z przesłuchania stron i zeznań świadka na fakt dokonania czynności, mimo że umowa nie była stwierdzona pismem. Mimo bowiem niezachowania formy pisemnej, przewidzianej dla celów dowodowych, dowód ze świadków lub dowód z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę/.../albo jeżeli fakt dokonania czynności prawnej uprawdopodobniony jest za pomocą pisma . (art. 72 § 2 k.c.). Uprawdopodobnienie na piśmie wynikało z przelewów, załączonych do pozwu oraz treści porozumienia z dnia 14 czerwca 2007 roku. Zarzut ten , w obliczu niepodzielenia poglądu o zawarciu umowy pożyczki ma jedynie marginalne znaczenie .

Sąd Apelacyjny uznał , w oparciu o opisane wyżej okoliczności faktyczne , że podstawę zasądzenia kwoty objętej żądaniem stanowi przepis art.410 § 2 k.c. z uwagi na nieosiągnięcie zamierzonego celu świadczenia (conditio causa data non secuta). Kondycja ta powstaje w sytuacjach, gdy w chwili dokonania świadczenia podstawa prawna nie istniała, miała się zrealizować w przyszłości, a powstanie podstawy prawnej miało wynikać z osiągnięcia zamierzonego celu świadczenia. Cel ten musi być objęty porozumieniem woli stron tj. uzgodniony przez obie strony i akceptowany.

W ocenie Sądu Apelacyjnego taka sytuacja miała miejsce w relacjach między stronami i tak stan faktyczny został skonstruowany w uzasadnieniu pozwu, o czym była mowa już wcześniej. Taką argumentację wzmacnia także porozumienie z dnia 14 czerwca 2007 roku, sporządzone odrębnie tego samego dnia, kiedy odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) Spółki z o.o. z siedzibą w Ł., w toku której podjęta została uchwała wspólników w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego, kiedy w skład zarządu Spółki powołano E. G. i kiedy P. D. wniósł do Spółki (...) wkład niepieniężny w postaci szklarni. Zgodnie z poczynionymi ustaleniami P. D. nie przekazał powodowej Spółce udziałów, wynikających z powołanego wyżej porozumienia. Okoliczności wskazywane przez pozwanego co do przyczyn niedokonania tej czynności zostały prawidłowo ocenione przez Sąd Okręgowy, o czym także była mowa wcześniej. Nie można także przyjąć, że pozwany wzywał powoda już w trakcie procesu do zwarcia umowy w kwestii przeniesienia udziałów. Propozycja porozumienia z dnia 19 marca 2011 roku, przedstawiona przez pozwanego została doręczona jedynie R. M.. Przeszkodą do realizacji zamierzonego celu była też opisana przez Sąd Okręgowy sytuacja zdrowotna powoda, która uniemożliwiła mu prowadzenie spraw spółki (...). Jak wskazał pozwany pieniądze przychodziły na jego konta, bo on prowadził produkcję w szklarni. Pieniądze były przeznaczone na dokończenie szklarni. Pozwany zeznał, że będzie prowadził działalność Spółki, żeby pospłacać długi. Strona powodowa przestała wierzyć w realizację zamierzonego przedsięwzięcia i zażądała zwrotu przekazanych pieniędzy. Pozwany przyznał, że to po stronie Spółki były problemy finansowe, uniemożliwiające realizację porozumienia.

Nie można podzielić argumentów pozwanego, że nie jest zobowiązany do zwrotu przekazanej przez powodową Spółkę kwoty, bo nie jest wzbogacony, wobec zużycia przekazanych mu środków w związku z uruchomieniem szklarni, wniesionej potem aportem do Spółki (...). Środki finansowe przekazane przez stronę powodową posłużyły do uruchomienia szklarni, znajdującej się obecnie w majątku spółki (...), której pozwany jest udziałowcem i którą zamierza dalej prowadzić, by spłacić powstałe w czasie choroby długi. Nie można więc przyjąć, że nie ma już elementu wzbogacenia po stronie pozwanego.

W kontekście powyższych rozważań za częściowo zasadny należało uznać także zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c.

Jak przekonywał skarżący w apelacji Sąd Okręgowy w sposób całkowicie dowolny ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, nie wskazując w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku na jakiej podstawie ustalił, że między stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki. Zdaniem strony apelującej, Sąd I instancji ani jednym słowem nie odniósł się do najistotniejszej części relacji stron, tj. ich zeznań w przedmiocie dokonanych ustaleń, a dokładnie, czy doszło między nimi do ustalenia, że przekazywane pieniądze stanowią pożyczkę czy też nie. Przyjęta odmienna podstawa dla zasądzenia żądanej kwoty musiała być poprzedzona odmową wiary zeznaniom powoda co do zawarcia umowy pożyczki i daniem wiary zeznaniom świadka R. M. i częściowo pozwanego oraz jego żony. Żadna z tych osób nie mówiła o pożyczce. Dodatkowo także sam powód w treści pozwu o pożyczce nie wspominał. Sąd Okręgowy zasadnie natomiast odwołał się do zeznań świadka R. M., pozwanego i jego żony co do samego przekazywania środków przez powodową Spółkę, ustaleń co do wykorzystania przekazanych środków i braku osiągnięcia celu świadczenia.

W ocenie Sąd Apelacyjny Sąd Okręgowy zasadnie nie dal wiary powodowi, co do faktu, iż zobowiązanie pozwanego polegać miało na wniesieniu aportem do spółki nie tylko szklarni, ale także nieruchomości, na której została ona posadowiona.

Ostatecznie więc zarzut dotyczący naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. okazał się zasadny jedynie częściowo i nie rzutował na dokonaną ocenę trafności podjętego przez Sąd meriti rozstrzygnięcia.

W tych okolicznościach apelacja pozwanego podlegała oddaleniu na podstawie przepisu art. 385 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z przepisem art. 391 § 1 k.p.c. i w zw. z przepisem § 6 pkt 6 w z. z § 13 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu /Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm./

